Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Pako Olazabal Iruretagoiena Paxo

Zarautz, Gipuzkoa (1936-2016)

Aurkibidea

Biografia

Oleskarietako kide izandakoa eta herriko hainbat saltsatan ibilia Juan Jose Markaiderekin.

Zintak

ZAR-015

- **Proiektua**: Zarautz Hizketan - Zarauzko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Maiz, Belen - Muniozguren, Fernando
- **Data**: 2005-01-17
- **Iraupena**: 90 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k)**: Zabaleta Zuloaga, Miren

Pasarteak

1. Biografia; 'Paxo' ezizenaren jatorria

- **Erref**: ZAR-015/002
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:00:39. **Bukatu**: 00:03:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Pako Olazabal Paxo 1936ko uztailaren 3an jaio zen. Bitor Pradera kalean jaio zen, baina orduan "Txerri kale" deitzen zioten. Nondik datorren Paxo ezizena.

2. Biografia; Kale Nagusia eta inguruak nolakoak ziren

- **Erref**: ZAR-015/003
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:03:19. **Bukatu**: 00:05:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Juan Joxe Markaide kale Nagusian jaio zen. Ingurua nolakoa zen eta nola aldatu den. Baserria zegoen kale nagusian. Txerriak hondartzara eramaten zituzten bainatzera. Aita Arrasatekoa zen; ama zarauztarra.

3. Kale Nagusia eta honen inguruko pasadizoa

- **Erref**: ZAR-015/004
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:05:00. **Bukatu**: 00:05:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Kale Nagusian alde bietara egoten zen zirkulazioa. Kartelak gehiengo abiadura markatzen zuen. Honen inguruan gertatu zitzaien pasadizoa.

4. Gerraosteko familiako giroa

- **Erref**: ZAR-015/006
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:06:23. **Bukatu**: 00:08:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Paxoren amak paso-nibelean lan egiten zuen eta aitak ferrokarrilean. Baratze txiki bat eta abereren batzuk ere bazituzten. Trena debalde zutenez Gasteizera joaten ziren patata bila.

5. Arrazionamendu garaia; ogi-eskasia

- **Erref**: ZAR-015/007
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:08:26. **Bukatu**: 00:10:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Arrazionamendua. Egunero babarrunak jaten zituzten, baina ezer gabe, oliorik ere ez zegoelako. Ogi zuririk ez zen egoten eta garai batean arto lokotsekin egiten zuten ogia. Orduko janariaren inguruko kontuak.

6. Umetakoa jolasak; non jolasten ziren

- **Erref**: ZAR-015/008
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:10:46. **Bukatu**: 00:13:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetako jolasak eta entretenimenduak: amona-saltoka, kaniketan.. Amona-saltoka ari zirela gertatutako pasadizoa. Korrika-saioak non zehar egiten zituzten.

Transkripzioa
- (Markaide) Eta, bueno, geo, hortik aparte... bestela ondo, zea, gustoa bizi giñan, e!, mutil koskorretan, ta gu, jolasian ta...
- (Paxo) Geo, jolasak eta...
- (M) Jode! Geure kontura ateatzen giñun jolasak. Joe!, kaniketan ta...
- (P) Entroka, ta.
- (M) Harrapatuta [...], ta.
- (P) Zean, ta... e, zer zan, hola... Salto zea hoiek nola? A!

- (M) Zea, amona-saltoka.
- (P) Amona-saltoka.
- (M) Amona-saltoka. Bat hola makurtuta jarri ta gaiñea salto iten.
- (P) Makurtu ta gaiñea, ta geo bigarrenak eta geo hirugarrena katiatuta geatzen zan, ta...
- (M) Bai, bai, ta eroritzen zianian, goian zebenak behera!
- (P) Behin akordatzen nauk Ziploneko Inaxio ikaarri...
- (M) Zea ona huan saltuan.
- (P) ...saltuan oso ona zan, ta amona-saltoka zan petril baten gaiñian hola jarri, danak daun-daun iten zizuen salto bizkarrea. Askotan astua bukatu iten zan...
- (M) Bukatu, karo.
- (P) Honenbeste peso, baiño. Hori han, han, hain airosua zan...
- (M) Ariña.
- (P) ...ariña, Ziplo hori, yau!, salto in du petrillan [...], ta beste aldea.
- (M) Danak gaiñetik pasata, muturrez aurrea!
- (P) Hoiena. Geo, saltaka-apustuak.
- (M) Bueno, puf!
- (P) Iten giñun guk gure kalian 'e, Txerri Kalian, Txerri Kale dana ez zan baiño. Hasi, Otzarretak nola daka karnizeia hor, paso nibeleko hortan? Hortik hasi ta, e, Caja Laboraleko hortan, leheno Xalegineko taberna zan. Hor koperatiba plaza sartu, eta berriz 'e Txerri Kalian sartu eta zearaiño berriz 'e, buelta hori izaten zan. Ta [...] orduan zapatillik eta... batzuk alpargata gorriyakin, bestiak zeak eta... Ziploneko hoiek zaatak; zaatak, ba al dakizu zer zian? Gomezko...
- (M) Gomezko oiñetakua.
- (P) ...kubierta nola?
- A, bai, bai.
- (P) Holako zeak, eta klaro, gu hazten ai giñan orduan, hamar urte, hamaika, hamabi ta. Alpargatak o eozer gauza igual bi numero haundiyo o hola.
- Honbre!
- (P) Ta Ziploneko horrek holako zaatak. Jarri gea zea, metan, karrera hasteko, ta bat, bi, hiru ta lau ta... Gu aurrea, ta beak lehenbizi lau pauso ematen zitun zaata barruan ta geo hasten zan!

7. Txolarreak harrapatzen zituzten kalean

- **Erref**: ZAR-015/009
- **Iraupena**: 0:02:53. **Hasi**: 00:13:11. **Bukatu**: 00:16:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa

Laburpena:
Kale-baserri asko zeuden Zarautzen, eta ohikoa izaten zen ganaduak kalean ibiltzea. "Paxo"-k zepoak jartzen zituen kalean, ganaduen gorotz artean ezkutatuta, txolarreak harrapatzeko. Gizon bati egin zioten adarjotzea.

Transkripzioa
- (P) Hi, hoiek egiya dituk, e!
- (M) Nik, nik, bazekat... Jo, nik honekin, akordatzen naiz ni, kontatu izan

diyat askotan. Nola dian gauzak, e? Hau bizi zan, Otzarretaneko nola karnizei hori? Itxe hortan bizi zan, hori zan honek esan duna, hor...
- (P) Bai.
- (M) Eta, pentsa zazu, jo, behiak eta ibiltzen zian kalian hemen... Etortzen zian baserritarrak eta behiakin ta ibiltzen zian hemen kalian, normal, gauzak eta eramatea. Ta, porke, kale baserriyak 'e bazeben hamen. Zeanekua, Makatzanekua ta hamen, zean 'e bai hamen, e, Zigordi kalian nola dao hor, kaameluak eta nola dabe?
- (P) Pipas.
- (M) Hor frentenian 'e bai. Hor frentian 'e basarriya zan. Eta, kao, pasaran, zeak, este, ba, behiak eta kaka iten zuen. Ta hau, ni akordartzen naiz, garai haitan, e!, zean, e, bueno, hor, nola dao zea, este... Asador Lagunak? Hortxe frentian, kale hori dana zan adokiña, adokiñakin. Ta behiak eta kaka ta iten zuen, ta hau juten zan, ta zepua jartzen zun txolarriantzako zepua jarri, artaliakin, eta bere itxeko eskatzetikan beira eoten zan hau. Ta, ba, txolarria juten zanian, txolarriak, e!, joe! ta jateko, gaiñea, e! Ta, ta!, harrapatzen zunian, korrika jun, ta. Pentsa zazu, jendeik eta ez zan ibiltzen. Kale erdiyan zepua jarrita txolarriak harrapatzen garai haitan.
- (P) Kilometro batea ikusten bazian, jo, "hemen dek!", eta.
- (M) Hau, joe! Txolarretan ta ona.
- (P) Txolarretan, joe...
- Zer da txolarria?
- (M) Txolarria da gorrión.
- Hormatxoiya.
- A!
- (P) Bai, hamen Zarautzan txolarria esaten da, ta geo, beste herri batzuek, igual, patxi zarra esaten da.
- (M) Bai, Zumaian, Zumaian patxi zarra usten det esaten dala.
- (P) Azkoitiyan nola esaten due?
- (Paxoren iloba) Kurloie.
- Kurroia.
- (P) Kurloie, bai.
- (M) Hemen txolarria.
- (P) Ta hemen txolarria.
- Ta ze iten zan...
- (M) Kale erdiyan, hi! Ta harrapatu iten zizkiyan!
- (P) Jartzen zan...
- Kakata zeatzen zian?
- (P) Eske...
- (M) Ez. Kaketan normalian artalia ta hola eoten zan, behiak eta...
- (P) Ganauak kaka... Ganauak artalia jaten zun, eta jarri behar zan han, tak!, eta... hola, batei...
- A! Ta orduan artalian billa, bai.
- (M) Ikusten nitxiok hau, eskatzetikan beira, hi... korrika...
- (P) Batei, batei, adarra earki jo giñun behin. Hola ta, zea, almorranakin zala gaixki, ta, zea, ta. Esan niyon, "hi, horrentzat ona zea dek, hi, hartu ta igurtzi kaka behiana, hola, ta igurtzi". Ta, joe, baijua, ta, joño, jendia, ta... Aurrexio han kaka pilla bat ikusi zun, ta, hala, "iñor ez zatorrek", jetsi ditu galtzak eta jarri du kakatan han, ra-ra-ra-ra-ra, ta, "ai, ai, ai, ai, ai, ai, ai, ai, ai!", ta, "miña, hau dek miña, ta hau dek miña, ta hau dek!", eta, "zeba, ze in dek ba?", ta, "jode! Ez zekiyat zer dakaten!". Ta, jode!, beiratu gea ta, "miña eukiko ez dek, ba, hi! Zepua dakak eta zeatuta, hi!". Zepua, bakizu, txoiyak harrapatzeko laga, arraskatu zunian, jata, ta! Bai!
- (M) Inbentua, inbentua dek hori!
- (P) Hoiek, jode!

8. Kalean jolasten ziren; baloiaren jabeak agintzen zuen

- **Erref**: ZAR-015/010
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:16:04. **Bukatu**: 00:18:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:
Errepide nagusian jokatzen zuten futbolean. Baloi gutxi zeuden herrian eta baloiaren jabeak nahi zuen guztia egiten zuen. Orduko baloi baten inguruko kontuak. Kale Nagusiko paretean pilotan ere aritzen ziren.

Transkripzioa
- (M) Baiña bestia egiya da, e!, kale erdiyan, joe, garai haitan... Jo, ze diferentzia daon! Gu ibiltzen giñan fubolian, e, karretera jeneralian. Frailletako hor, zea, esto, Nafarroa Kalia, karretera jenealian fubolian ibiltzen giñan. Ta halako batian, "hi, kotxia, kotxia!", ta, baloia zekanak baloia hartu, kotxia pasa arte geldikan, ta berriz 'e , ta!, baloia bota ta segi beste ordu erdi batian, o.
- (P) Jode, hi, zenbat baloi zaben herriyan?
- (M) Bueno... joe..., meikuan semiak eta hola!
- (P) Bat... ez nitxiak esatea, porke... Esango nuke baiño igual bea [...].
- (M) Bai, bai, ez... Izenik esan gabe.
- (P) Zea, baloi bat zun harrek, ta, hartzen zun, ta, e, beak nahi zun ekipua in: "hi, hi, hi, hi, hi, hi, ta, bueno, zuek alde hontatik, zuek hontatikan", ta beak hartu, ta. Geo, penaltiya jotzen 'e beai laga behar, pentsa zazu ze... Ta, galtzen bazijuan, hartu, ta itxea juten zan.
- (M) Gola sartzen baziyoen beai, baloia hartu ta alde in iten zin.
- (P) Bat, baloia earra zeak ziyan, Ixidro Beltzan. Ez dakit zerrena zan hua, mazizozko, hiru kilo t 'erdi eukiko zun, hola, oker-okerra. Kitaborroiak iteko materiala zan, o. O alpargateruak ematen ziyoen, o, alpargatak hausteko, baiño... Jo ziyon ostiko, pum!, ta joe. Behin batian Txomin, penalti, ta hamaika pauso in, ta, joe, atzea jun dek eta jun dek baloia jotzea, ta hi, hankak zea in zion, hi, baloia moitu gabe, hanka...
- (M) Hanka atzea!
- (P) Egiya dek, e! Kalian hua baloia famosua zan. Ixidro ez zan...
- (M) Zea, Parrokiyan, Parrokiyan paetan kontra, o sea, paetian pelotan ibiltzen zan jendia, karretera jeneralian, zea, parrokiko paetian pelotan. Halako batian, joe, zea etortzen zan, Getaiko autobusa, zabala, bi pisokua, bi pisoko autobusa, baiña goiko pisuan irikita, ziharo. Eta, "e, autobusa, autobusa!", ta!, pelota hartu ta pasatzen zanian, segi, berriz 'e pelotan. Dio! Jun hai oain pelotan ibiltzea. Bai.

9. Jolas eta jokoen inguruko lexikoa

- **Erref**: ZAR-015/011
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:18:16. **Bukatu**: 00:20:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Lexikoa; orain entzuten ez diren hitzak. Kanikak galtzean: "kribi natxiok". Jolasaren nondik norakoak; arraka kontatzen zen. Edozein jokotan ona zenari "lapatxa" esaten zitzaion.

Transkripzioa
- (P) Nik oan aitzen ez dituten hitzak, hola, konparaziyo batea, kaniketan hola esan det leheno, hori iten giñula. Kaniketan bakizu, no? Jokua. Ta, kanikak galtzen bazituzun, esaten zion "kribi natxiok!", kribi. Akordatzen al haiz?
- (M) Bai, iten zan, bai, jokua izaten zan kanikak, jokuan, ta, danak galtzen zitunian, kribi.
- (P) Zuk igual sei kanika dazkazu, han, jokuan, ta, kaxk eta [arragori], kaxk, kaxk, eta geo arra bi izaten huan, bi kanika. Kaxk, eta geo geatzen bazan arran barruan... Ta [...] kaxk eta arra bi, ta esaten zan orduan kribi. Eta irabazleai, ez zea, bakarrik, kaniketan, e!, irabazleai, lapatxa. "Hi, lapatxa haiz!", "joe, hi lapatxa", "hi, lapatxa haiz", lapatxa.
- (M) Onai, onai. Ona zanai jokatzen, danian, lapatxa deitzen zitzaion.
- (P) Nik oain ez diyat behiñ 'e aitu.
- (M) Kribi, kribi.
- Nik ez nitun ezagutzen.
- (I) Oain potrosua esaten dek hori.
- (P) Kribi... bai, bai. Esaktamente. Esaktamente.
- (M) Lapatxa esaten huan abilidosua, batzuk izaten dia danian abilidosuak dianak, hoiek dia lapatxak.
- (I) [...] da petauta bezela, ez? Petauta.
- (P) Bai.
- (I) [...] Oain petauta esaten da: "petauta [...]".
- (P) Bai, kribi.
- (M) Kribi, danak galtzen zitunian, kribi natxiok.
- (P) Kribi, joe, "kribi natxiok". Jota!
- Peto, jota.
- (P) Bai, peto. Kribi. Ze, zenbat, baiño... kribi ta. Geo, kaxketa [arragori] izaten zan, esan dizut. Ta geo, bat, kanika bat izaten zan, kanika batek bestia jo behar zenun, ta geo iten zan kanika apartatu, ta, arra, honei arra deitzen zitzaion, arra. Ta igual kanika hemen, juxtuatik aillatzen ez, baiño baliyo zun. Pasaran zijuan batek, "aizu, arra ingo, arra ingo?"...
- (M) Bai, bai, bai.
- (P) Ta askotan, Xebastian Ziotzak holako eskua ziyan, ta hua pasa zai, ta igual bi egun. Jode!

10. Zinturaka jolasa

- **Erref**: ZAR-015/012
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:20:06. **Bukatu**: 00:21:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Zinturaka. Batek gerrikoa gorde bitartean besteak ezkutatuta egon behar ziren. Gerrikoa aurkitutakoan, ezkutalekura joan bitartean besteak jo zitzakeen gerrikoarekin hau aurkitu zuenak .

Transkripzioa
- (P) Ta geo beste joku bat huan, ba, leku askotan eongo huan hua, zinturaka.
- (M) Bai.
- (P) Akordatzen al zea? Zinturaka. Zan zintura, bakizu, gerrikua, e, igual...
- (M) Gorde.
- (P) Gordetzaillia izaten zan. Geo, billatzen zuna zintura hua, hua izaten zan hurrengo gordetzaillia. Ta, zintura bat, zeak...
- (M) Portularrumek.
- (P) Bai, Portularrumek. Ta Revuelta huan gordetzaillia, karabinero baten seme, bueno denboa haietan etorritako launa, guekin ibiltzen zan hua 're, ta. Zintura hori iten zan, zintura hua gorde bitartian guk ezkutuan eon behar genun, ez ikusteko nun gorde zun, eta geo billatzen zunak zintura hua, danak billa jarduten zian, hartzen zun zintura...
- (M) Jode, kristonak...
- (P) Ta han ezkutatuta eon giñan lekuraiño jun behar giñun. Ta bitartian, harrapatzen bazigun, yi-ya, yi-ya, yi-ya! Ba tipo horrek, Revuelta horrek, gorde du zintura hori. Gaiñea holako narrua zun...
- (M) Bai, akordatzen naiz.
- (P) Zea, […] korrea, taladruai ta nola eukitzen zuen leheno?
- (M) Polea.
- (P) Hola, jo! Gorde zun, ta pasa genun eun guztiya [...], oaindik ez due billatu iñorrek zintura hua, hi.
- (M) Tipuai ahaztu nun gorde zun, ahaztu tipuai [...].
- (P) Ahaztu, ahaztu, bai, itxea bai eamango ziyan harek, hi! Billatu ez uaindik zintura hi, jode!
- (M) Bestiak kriston pena, Portularrumek.
- (P) Auskalo nun! Jode!
- (M) Propiyoko zintura, zinturaka, bai.

11. Etxeetako ateak zabalik egoten ziren

- **Erref**: ZAR-015/013
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:21:50. **Bukatu**: 00:22:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Etxeak irekita egoten ziren eta lasai joaten ziren bata bestearen etxeetara. Ateek soka izaten zuten irekitzeko. Bizikletak ere kalean uzten zituzten. Langileek lanera joateko erabiltzen zituzten bizikletak.

12. San Pelaio ondorenera arte bainatzeko debekua

- **Erref**: ZAR-015/014
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:22:50. **Bukatu**: 00:24:55

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak

Laburpena:
San Pelaio ingurura arte debekatua zegoen bainatzea, txaparroak gordeta izaten zituzten, eta bilutsik bainatzen ziren kanalean edo errekan. Baserritarrak harrapatuz gero jo egiten zituen.

13. Monagilo zela gertatutako pasadizoa

- **Erref**: ZAR-015/015
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:24:55. **Bukatu**: 00:27:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Txapel handitan hasi ziren eskolan eta 6 urte ingururekin fraideetara pasa ziren. Monagilo ere ibili zen Paxo don Juan apaizarekin. Monagilo zela gertatutako pasadizoa.

14. Elizkizunak

- **Erref**: ZAR-015/016
- **Iraupena**: 0:02:52. **Hasi**: 00:27:12. **Bukatu**: 00:30:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Hilean behin "Juventud Antonianako" meza izaten zuten. 08:00etan meza eta 09:30ean meza nagusia izaten zuten. Garizuman kalbarioak. Larunbatetan, hilean behin, konfesioa izaten zuten. Mezetan isilik eta errespetuz egon behar izaten zuten.

15. Eskolan jasotzen zuten tratu txarra

- **Erref**: ZAR-015/017
- **Iraupena**: 0:04:14. **Hasi**: 00:30:04. **Bukatu**: 00:34:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Politika » Euskara eta politika

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolako "diktadoak". Hirugarren errepasoa elkarri egiten zioten ikasleek eta hutsen bat egonez gero masailekoa eman. Eskolan ematen zieten tratua. Makilarekin jotzen zituzten eskolan esku puntetan.

16. Euskara/erdara eskolan

- **Erref**: ZAR-015/019
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:35:23. **Bukatu**: 00:37:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Eskolan dena erdaraz ematen zieten, baina baserritarrei dotrina euskaraz ematen zieten. Emakumeentzat ez zegoen herriko eskolak besterik eta erdarara jo zuten asko. Irakasle gehienak kanpotarrak ziren.

17. Gabonetako kantak

- **Erref**: ZAR-015/020
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:37:40. **Bukatu**: 00:39:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Gabon kantak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:
Gabonetako kantak. Olentzeroren inguruko kantua eta Jesusen jaiotzaren ingurukoa bestea.

Transkripzioa
- Kantuik-eta gogoratzen al dezue? Umetako garaiko kantuikan, hola, berezirikan edo? Kantun bat edo hola…
- Juan Jose: Gabonetakua.
- Pako: E?
- J.J.: “Olentzago”! Bai, bai, ni akordatzen nauk Gabonetakua earki!
- Zein?
- J.J.: “Olentzago”. Nahi al dek kantatzia?
- Bai!
- J.J.: Hik… akordatzen al haiz?

Olentzago, begi gorri,
nun atxitu dek arrai hori?
Zubi aurreko erreketan
bart arratseko hamaiketan.

Aginaldo! Aginaldo!
Beste kalian San Fernando.

Eguzki dibinuan
etorri zan mundura
gizonaren trajia
Jesus, Maria ta Jose!

Gaur Olentzago da eta
biyar eguarri,
etxekoandre maitia
txanpon bat edo bi.

Gero huan:

Salto ta brinko,
salto ta brinko,
mendiyan barrena,
Jesus adoratzera
ahal dan azkarrena. (bis)

Hori huan euskeraz. Ta geo erderaz [bazekiñun] beste bat, iten giñian erderaz´e.

- P.:
Joxe, ekarri zazu
sortatxo bat egur,
haurra hotzak dago ta
berotu dezagun.
Ta hori zan abesti…

- J.J.:
Ez da ez hotzak hilko
birjiña Maria,
berotzen ai zaixkiyo
astua ta idiya. (bis)

- P.: Ta zaharrak esaten zuen: “Joño, San Jose alperra omen huan, e”, ta “Zeba?” ta “Jolin, egurra ekartzeko zeak, Ama Birjiñak. E? Haurra hotzak daola ta egurra, sortatxo bat egur ekartzeko. Ta astua ta idiya berotzen dazkala ta… zea, ta hola egurrik ekarri gabe” ta […] hala esaten […].
- J.J.: […] oraingo abestia, nola da hau? “Olentzero Joan zaigu…” ta hoiek guk ez giñun ikasi, e? Hoiek oaingoak dituk. Bestea, “Olentzago” hau, tankera berdintsukoa da.
- Ta bestela eskolan, hola, kantuikan edo?
- J.J.: Elizako kantuak.

18. Eskolan ikasitako kantuak

- **Erref**: ZAR-015/021
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:39:48. **Bukatu**: 00:41:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Eskolan elizako kantak ikasten zituzten gehienbat. Aita Altuberekin euskarazko kantak ere ikasi zituzten. Erdarazko kantuak eta latinezkoak ere ikasten zituzten.

19. Baloi baten inguruko kontuak

- **Erref**: ZAR-015/023
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:41:54. **Bukatu**: 00:43:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Lehenagoko baloiak nolakoak ziren. Herriko batek baloi on bat ekarri zuen. Honen inguruko kontuak.

20. Olentzeroren abestiaren inguruko iruzkinak

- **Erref**: ZAR-015/024
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:43:44. **Bukatu**: 00:44:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Gabonak. Erregeak bakarrik egoten ziren orduan. Olentzerorik ez zegoen, honen inguruko abestiak abesten zituzten arren. Beraiek "Olentzago" esaten zuten.

21. Gaztetako entretenimenduak: itsasoa, arrantza...

- **Erref**: ZAR-015/025
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:44:53. **Bukatu**: 00:47:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:
Gaztetako entretenimenduak. Markaidek uda moilan pasatzen zuen eta "Paxo" kadi lanean aritzen zen golfean. Surfean bezala ibiltzen ziren txalupen oholekin. Arrantzan ere ibiltzen ziren, pantxotan.

22. Golfeko kontuak

- **Erref**: ZAR-015/026
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:47:19. **Bukatu**: 00:49:08

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:
Paxo kadi lanean ibiltzen zen golfean. Lagunartean egoten zen eta sei pezeta jasotzen zituen. Aristokraziako jendea ibiltzen zen bakarrik golfean.

23. Aristokraziaren inguruko kontuak

- **Erref**: ZAR-015/027
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:49:08. **Bukatu**: 00:50:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:
Abaituanekoak ere egoten ziren golfean nahiz aristokraziakoak izan ez. Aristokratek lurrak bai, baina diru gutxi zuten. Abaituaneko aita Bilboko bolsako sindikoa zen. Zarautz inguruko hainbat lur, soro eta baserri aristokraziarenak ziren.

24. Kukaña

- **Erref**: ZAR-015/028
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:50:59. **Bukatu**: 00:52:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:
Moilan kukañan ibiltzen ziren. Postea seboarekin igurtzitzen zuten eta muturrean bandera bat jarri. Bandera lehenengo harrapatzen zuenarentzat saria egoten zen. Herritar bat oso ona zen kukañan.

Transkripzioa
- Geo, uretako, hola, jolasik eta...
- (M) Bai. Moillan izaten zian kukañak. Kukaña, badao, ba, palua kukañana? Hori, hori zeatzea... uain ez due iten, baiño orduan izaten zan, Ama Birjiñetan ta festetan, kukaña zea hori, palo hori igurtzitzen zuen zeakin...
- (P) Sebua.
- (M) Este... sebuakin. Sebua iten zan, zea, este... zea, ganauan zeakin, grasakin, haura urtu, ta sebua iten zan, manteka bezelako sebo bat, ta sebo hura, harrekin igurtzitzen zuen. Ta muturrian jartzen zuen bandera bat, ta karo, zaillena izaten zan aurreneko bandera harrapatzia, porke orduan sebua eoten zan, jode, guri-guriya. Aurreneko bandera harrapatzen

zuna, ba, zea ematen ziyoen, sariya ematen ziyoen, ez dakit ba nik, bost duro o hamar duro, o ez dakit ze emango ziyoen. Ta geo, ibili ahala, ibili ahala, hankakin ta sebu hori kentzen juten zan, baiño karo, biyan bitartian hartzen zitun jendiak zartaa batzuek, kriston zartaak, e! Eta holaxe izaten zan hura harrapatu arte. Eta bat bazeon Zarautzan kriston fenomenua, Pantolinguanekua, Loentxo.
- (P) Loentxo.
- (M) Loentxo Pantolingua. Hura bestiak baiño pixkat zahartxio zan, ta harrek harrapatzen zitun bandera gehienak.
- (P) Porke harek tatika zekan.
- (M) Bai.
- (P) Porke bestiak juten zian...
- (M) Poliki-poliki.
- (P) Poliki, ta zi-zi-zi, ta, harek iten zun atzetik hartu, ta, tum-tum-tum!
- (M) Estirada. Gaiñea geo porterotan ibilitakua zan.
- (P) Hiru pausuan aillatzen zan punta.
- (M) Estira inda, gooratzen nauk, di-da!, ta azkenian kriston estirada iten ziyan ta, tak!, hartzen ziyan bandera.
- (P) Bai, ba.
- (M) Geo, sebua kentzen zan bitartian, zeara, kendu ahala, berriz 'e gehio ematen ziyoen, berriz 'e, ayuntamientoko zeakuak, enpleauak eoten zian...
- (P) Bai. Eskaillera tijera bat jarri ta...
- (M) Este... txalupa batian eskaillera tijera bat jarrita.
- (P) Ameztoi.
- (M) Ameztoi, bai, Kirkilla.
- (P) Han zea jarri, eskaillera.
- (M) Ta tartian-tartian berriz 'e eskailleran gora iyo, ta berriz 'e zebua eman ta zea.

25. Murgil egitea; jauzi motak

- **Erref**: ZAR-015/029
- **Iraupena**: 0:02:23. **Hasi**: 00:52:51. **Bukatu**: 00:55:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak

Laburpena:
Ahateak uretara bota eta haiek harrapatzen ere ibiltzen ziren. Igeri-lasterketak eta jauzi-txapelketak ere egiten zituzten. Murgil egiteko moduak: "angel", zaplaska.. Behin udatiar bat hil egin zen jauzi txar bat eginda.

Transkripzioa
- (M) Geo zeak 'e bai, este... ahatiak, ahatiak bota ta ahatiak harrapatzea. Ahatiak harrapatzen zitunak beantzako ahatia, ahatia, klaro. Eta holako jokuak izaten zian. Ta geo, ez zekit, batelan estropa batzuek noiz eo noiz igual izango hituan?
- (P) Moillan? Moillan ez.
- (M) Moillan ez. Ta geo igeri-karrerak. Moillan bazan igeri karrerak 'e bai.
- (P) Ta zea, geo, saltuak.

- (M) Ta geo murkil, murkil 'e bai, murkil zeiñek iten zun hobeto, ta, ta... Hola gutxi gorabehera. [...] izaten zan, [...]. Zea, ta geo...
- (P) Murkil, murkil. Batzuek izaten zan, e, nola izaten zan, izenak?
- (M) A lo anjel?
- (P) A lo anjel, ta...
- (M) Bestia karpa, bestia...
- (P) Karpa, ta... Bestia zaplaska.
- (M) Zaplaska.
- (P) Zaplaska izaten zan, zumb! ta, braaa!, ta urai eman, jata... Igual holako ura ta kamiyotik, e!... Ta behin batian baguaz hola, hola ibilita, esan deun bezela, ta, ni ez nintzan, txarra nitzan ni. Ta, batek anjel in zula, bestiak eta, beste horrek petrillian gaiñetik hola, ta baguaz hola, ta, "mekauen sos!", "zer dek?", eta, joe, "zaplaska itia ahaztu zatek!". Pentsa zazu ze...
- (M) Bai.
- (P) Badakik ze [...], no?
- Zaplaska ze, ze, ze, nola izaten da hori?
- (M) Petxua, petxuakin jo.
- (P) Hola, blaaa!
- Tripa.
- (M) Igual, karreteratikan murkil in ta metro beteko urian bakarrik, e!
- (P) Nola... zaplaska. Tripan, blaaa!
- Eta bestea nola esan dezue, bestea?
- (P) A lo anjel, ta...
- (M) A lo anjel, anjel. Ta karpa, bueno, hori olinpiadetan ta iten due.
- (P) Bai, hola, ta. Bestia berriz hankak ikutu, ta. Hori guk, joe!
- (M) Hortan beraneantiak bazian onak zianak. Bueno, pizinan ta ibiltzen zianak.
- (P) Pizinan, pizinatik etorritakuak. Gu...
- (M) Baiño, bat hil in zan.
- (P) Bai.
- (M) Behin zean, hoietako bat maria bihan zeola, zeatikan, morrotikan in zun murkil...
- (P) Bizi, bizi guztiko..., bizi...
- (M) Ta, joe, sartzen zian hoiek, bala bezela sartzen zian, moilla aldian.
- (P) Bizi, bizi guztiko beraneantia.
- (M) Jata, buruakin jo zun hondua ta bertan geatu zan, bai, gazte askua.
- (P) Eske, kanpoko... horrei ez, baiño beste askoek 'e miña hartu diye hor. Kanpoko jende hori etortzen da, zea ikusten due, e, e, ze izaten da hori? Tranpoliña.
- (M) Bai.
- (P) Ta ikusten due tranpoliña, ta ba, tranpoliña, bihan ura, ez due kalkulatzen zenbat daon. Ta maria bihan, bihan daonian, han holako ura eoten da, o, batez. Bu, ta, pla!

26. Beraneanteak

- **Erref**: ZAR-015/030
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:55:14. **Bukatu**: 00:56:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Oporrak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Ez zuten beraneanteekin jolasten, baina ezagutzen zituzten urtero berdinak izaten ziren eta. Beraneanteak nondik etortzen ziren eta egunean zehar zer egiten zuten.

27. Gaitzizenak

- **Erref**: ZAR-015/031
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:56:25. **Bukatu**: 00:58:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:
Zarautzen gehienek ezizena zuten. Gaitzizen zatarrak ere bazeuden. Markaideri "Alkortianekua" deitu izan diote.

28. Arraunlarien entrenamenduak

- **Erref**: ZAR-015/033
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 01:01:53. **Bukatu**: 01:03:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:
Orduko arraunlarien entrenamenduak nolakoak izaten ziren. Entrenatu ostean bakoitzak kiloko txuleta jan behar izaten zuen.

29. Pilotako jokoak

- **Erref**: ZAR-015/035
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 01:06:39. **Bukatu**: 01:08:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:
Pilotan ere aritzen ziren frontoi txikian, baina gerora kanpoko jendea sartu zen frontoian. Beraiek fraideetako frontoian jokatzen zuten "biten". Nola jokatzen zuten.

30. Herriko jaiak; dantza kontuak

- **Erref**: ZAR-015/036
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 01:08:16. **Bukatu**: 01:11:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:
Herriko jaietan buruhandiak jartzen zituzten. Suzko erruberak ere izaten ziren. Jaietarako dirua biltzen ibiltzen ziren aurretik. Dantza kontuak.

31. Dantza kontuak; gaztetako anekdota

- **Erref**: ZAR-015/037
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 01:11:12. **Bukatu**: 01:12:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:
Neska bati egindako gaiztakeria. Dantzan hasi zirenean eskua gorde eta egur zati bat eman zion neskari, eskurik izango ez balu bezala.

32. Sagardotegi eta tabernetako jokoak; bolatokia

- **Erref**: ZAR-015/038
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 01:12:50. **Bukatu**: 01:15:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Mutikoak zirenean baziren sagardotegiak, baina beraiek ez ziren asko ibiltzen. Non zeuden. Tokan eta zakelean jokatzen zuten. Beste taberna baten bolatokia ere bazegoen. Bolatokian apustuak nola egiten ziren.

33. Kuadrillan kantuan ibiltzen ziren

- **Erref**: ZAR-015/040
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 01:16:36. **Bukatu**: 01:19:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:
Kuadrillan kantuan ibiltzen ziren tabernaz taberna eta jendea beraien atzetik ibiltzen zen. Sarasolanean egindako ziri-sartzea.

34. Otxotea nola eta nortzuk sortu zuten

- **Erref**: ZAR-015/042
- **Iraupena**: 0:04:05. **Hasi**: 01:20:08. **Bukatu**: 01:24:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Hasiera batean otxotea nola eta nortzuk osatu zuten. Paxok eta beste kuadrillako batek tangoak abesten zituzten. "Coral de Zarauz" zuten izena eta otxotoen lehiaketan parte hartu zuten. Bigarren urtean finalera iritsi ziren eta diskoak ere atera zituzten.

35. Oleskariak; otxotea nola joan zen indarra hartzen

- **Erref**: ZAR-015/043
- **Iraupena**: 0:03:39. **Hasi**: 01:24:13. **Bukatu**: 01:27:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Oleskariak taldea sortu zuten otxotetik 1963 inguruan. Manolo Urbietak hartu zuenean taldea finalerako klasifikatu ziren lehiaketan 64an. Gerora Luis Amilibia sartu zen beraien taldean. Otxotearen eta abesten zituzten kantuen inguruko kontuak. Herri txikienetan ere aritu ziren kantuan.

36. Aristokraziakoei ere abesten zieten

- **Erref**: ZAR-015/044
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 01:27:52. **Bukatu**: 01:29:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Belgikako erregea txalet batean egoten zen Zarautzen eta harengana ere joan ziren abestera eta baita Donostiako zineko jaialdira ere. Fabiolaren ezkontzaren ere abestu zuten Bruselan. Aranburu zen zuzendaria orduan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-30

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com